

การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง

The Development of Lesson Plans in Creative Problem-Solving for Third Year Kindergarten Students at Sappasamitbamrung School.

สายทอง ธีธัญญา*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย 4 ข้อ คือ เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมายเป็น เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 10 แผน และ แบบสังเกตพฤติกรรมวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 1 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบที แบบ One – Short Case Study ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 มี 5 ด้าน คือ ความสามารถด้านความเข้าใจปัญหา ความสามารถด้านการสืบค้นข้อมูล ความสามารถด้านการนำเสนอวิธีในการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการปฏิบัติ และ ความสามารถด้านการประเมินผล
2. รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย (The PISAA) 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การค้นหาความคิด ขั้นที่ 3 การเลือกกลวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ และขั้นที่ 5 การประเมินผล

* ครู โรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง จังหวัดอยุธยา

3. คุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด และประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบ E1/E2 กับเกณฑ์ 80/80 มีค่าประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 86.67/85.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

4. เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

Abstract

The objective of this study was to develop the lesson plans based on the creativity in problem-solving for third year kindergarten. The researcher aimed to investigate the information which related with the students' ability in creative problem-solving. To develop the lesson plans in creative problem-solving for third year Kindergarten students. To do the experiment by using the developed lesson plans in creative problem-solving. Moreover, to compare the students' ability in creative problem-solving before and after using the developed lesson plans. The sample group was Kindergarten 3/1 of Sappasamitbamrung School, Pha Nakhon Si Ayutthaya City Municipality, during the second semester in 2014. The total was 30 students who came from purposive sampling method because the researcher taught these students. The instruments were 10 lesson plans in creative problem-solving for third year Kindergarten students and the observation in Students' behavior based on creative problem-solving. The researcher analyzed by using T-test in One-Short Case Study.

The findings found that

1. The ability in creative problem-solving of the kindergarten3 divided in 5 factors; the ability in understanding the problem, the ability in searching the information, the ability in presenting the solutions, the ability in practicing, and the ability in evaluation.

2. There are 5 steps in the pattern of the experience of creative problem-solving for the kindergarten (The PISAA). Step1: Set of the problem, Step2: Thinking, Step3: Choosing the suitable solution, Step4: Practicing and Step5: Evaluation

3. The Quality in the pattern of the experience of creative problem-solving for the kindergarten3 from the expert's evaluation is in the most suitable level. The effectiveness of the experience of creative problem-solving for the kindergarten3 analyses by comparing E1/E2 with the criteria 80/80 the result shows 86.67/85.78 which express the higher score than the criteria 80/80

4. The kindergarten3/1 was the sample which got more experience in creative problem-solving after training

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงควรได้รับการพัฒนาครบถ้วนทั้งด้านการอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ การให้ความอบอุ่น โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นของชีวิตมนุษย์นับว่าเป็นช่วงที่สำคัญที่สุด เพราะพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วต่อเนื่องกัน การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กโดยให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูของสถาบันครอบครัวและสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กมีชีวิตที่สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้านตามแบบอย่างสังคมไทย การจัดการศึกษาปฐมวัยเน้นการพัฒนาความพร้อมของเด็ก 4 – 5 ปี ทุกด้าน โดยมุ่งเน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นและปฏิบัติจริง เน้นให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมสิทธิและโอกาสทางการเรียนโดยการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กด้วยความรักทั้งทางบ้านและโรงเรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเป็นคนดีและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข เด็กทุกคนจะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษาโดยส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ชุมชน และสังคม ด้วยการอบรมเลี้ยงดูอย่างมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครู ผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการทุก ๆ ด้านตามลำดับขั้นของการพัฒนาอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสมกับวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 2)

สังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษา ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ การเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มี

ศักยภาพ (ขวัญชัย สุลัยศรี, 2547 : 6) ต้องมีการวิเคราะห์ความสามารถที่จำเป็นกับการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่หลากหลาย ดังแนวคิดของเทรฟฟิงเกอร์ (พัชรา พุ่มพชาติ, 2552 : 1 อ้างอิงจาก Treffinger, 2007 : 1) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคนให้มีความสามารถอยู่ในสังคมอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานสำหรับอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์ต้องการได้รับการยอมรับและการยกย่องในสังคม ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความพร้อมของผู้เรียนให้มีชีวิตที่ประสบความสำเร็จต้องพัฒนาความสามารถที่สำคัญ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ซึ่งควรได้รับการพัฒนาด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กวัยนี้ ซึ่งจะมีระยะยาวต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก เพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สมองมีการเจริญเติบโตในอัตราสูงสุด สิ่งแวดล้อมและการได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เหมาะสมเป็นรากฐานสำคัญต่อระดับสติปัญญา สมรรถนะและความสามารถของเด็กอย่างถาวร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2552 : 6-7) เพื่อให้เด็กปฐมวัยนำความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มาพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อการประสบความสำเร็จของชีวิต ถึงแม้ว่าการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ต้องอาศัยทักษะและวิธีการที่ซับซ้อน แต่ด้วยเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีธรรมชาติของการอยากรู้อยากเห็น การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นได้เรียนรู้ และฝึกฝน ก็สามารถส่งเสริมความสามารถ

ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบรูเนอร์ (Bruner) ที่กล่าวว่า เด็กทุกระดับชั้นของการพัฒนาสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้ก็ต่อ ถ้าจัดการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถด้วยการสร้างแรงจูงใจ การจัดเนื้อหาที่เหมาะสม เรียงลำดับความยากง่ายให้เหมาะสม และให้การเสริมแรง และสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ของดิวอี้ (Dewey) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนลงมือกระทำ (Learning by Doing) (พัชรา พุ่มพวง, 2552 : 2 อ้างอิงจาก ทิศนา ขัมมมณี และคณะ, 2544 : 14 - 15) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงสามารถพัฒนาให้กับผู้เรียนได้ตั้งแต่วัยปฐมวัยเป็นต้นไป

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการวิจัยลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 10 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 1 ฉบับ โดยจัดประสบการณ์วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 วิจัยดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง มี 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research : R) เป็นการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) นำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและตรวจสอบนิยาม

ความสามารถ และพฤติกรรมบ่งชี้ และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลเอกสารและบุคคล สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี นับได้ว่าเป็นช่วงที่มีพัฒนาการเจริญเติบโตติดต่อกันไปอย่างรวดเร็ว ทุกด้าน เด็กปฐมวัยควรได้รับการดูแลและสนับสนุนโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ควรทำการศึกษาและทำความเข้าใจถึงแนวทางการส่งเสริมการช่วยให้เด็กมีการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมและได้รับการพัฒนาในทุกด้านอย่างครอบคลุมจึงจะช่วยให้เด็กมีรากฐานชีวิตที่สมบูรณ์และมั่นคง พร้อมก้าวสู่สังคมอนาคตอย่างมั่นใจ เด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ หากมีวิธีการที่เหมาะสมจากการยึดเด็กเป็นสำคัญ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นลักษณะหนึ่งของ การสร้างสรรค์ที่เกิดจากความสามารถในการแก้ปัญหาองค์ประกอบของการแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญที่เด็กต้องได้รับ การส่งเสริมและพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากแหล่งข้อมูลเอกสารและข้อมูลบุคคล แล้วกำหนดเป็นนิยามความสามารถ พฤติกรรมบ่งชี้ และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 มี 5 ด้าน คือ ความสามารถด้านความเข้าใจปัญหา ความสามารถด้านการสืบค้นข้อมูล ความสามารถด้านการนำเสนอวิธีในการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการปฏิบัติ และ ความสามารถด้านการประเมินผล

3. ตรวจสอบเพื่อยืนยันนิยาม ความสามารถ พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละความสามารถ และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development : D) เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 (Design and Develop : D1 , D2) ดำเนินการดังนี้

1. พัฒนาโครงร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จากแนวคิดที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1

2. ตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมของโครงร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและนำผลการพิจารณาไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดประสบการณ์

3. สร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3

4. ศึกษาสำรวจ (Pilot Study) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนนำไปทดลองใช้จริง

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research : R) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 (Implement : I) เป็นพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหา กับเด็กในกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 : 1 เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 3 คน และกลุ่ม 1 : 10 เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 9 คน โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 และแบบสังเกตพฤติกรรมวิธีการแก้ปัญหา

อย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development : D) เป็นการประเมินประสิทธิภาพผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 (Evaluation : E) นำข้อมูลมาประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์มาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบขั้นสุดท้ายเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์ ฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมิน ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ประกอบด้วยผลการประเมินดังนี้

- 1.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์

- 1.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์ 4 ระยะ คือ ก่อนการจัดประสบการณ์ หลังการจัดประสบการณ์ครั้งที่ 1 หลังการจัดประสบการณ์ครั้งที่ 2 และระยะติดตามผลการจัดประสบการณ์

2. ตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไข รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3

3. ตรวจสอบรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ขั้นสุดท้าย เพื่อให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม นำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 มี 5 ด้าน คือ ความสามารถด้านความเข้าใจปัญหา ความสามารถด้านการสืบค้นข้อมูล ความสามารถด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการปฏิบัติ และ ความสามารถด้านการประเมินผล

2. รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย (The PISAA) 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ชั้นที่ 2 การค้นหาความคิด ชั้นที่ 3 การเลือกกลวิธีการแก้ปัญหา ชั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ และชั้นที่ 5 การประเมินผล

3. คุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุดและประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบ E1/E2 กับเกณฑ์ 80/80 มีค่าประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 86.67/85.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

4. เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

การอภิปรายผล

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 มี 5 ด้าน คือ ความสามารถด้านความเข้าใจปัญหา ความสามารถด้านการสืบค้นข้อมูล ความสามารถด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการปฏิบัติ และ ความสามารถด้านการประเมินผล

2. รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย (The

PISAA) 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ชั้นที่ 2 การค้นหาความคิด ชั้นที่ 3 การเลือกกลวิธีการแก้ปัญหา ชั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ และชั้นที่ 5 การประเมินผล

3. คุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุดและประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบ E1/E2 กับเกณฑ์ 80/80 มีค่าประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 86.67/85.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

4. เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

ผลที่น่าพอใจของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลเอกสารและบุคคล พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 มี 5 ด้าน คือ ความสามารถด้านความเข้าใจปัญหา ความสามารถด้านการสืบค้นข้อมูล ความสามารถด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการปฏิบัติ และความสามารถด้านการประเมินผล และได้รับการตรวจสอบเพื่อยืนยันนิยาม ความสามารถ พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละความสามารถ และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนกิจกรรมที่จัดขึ้นจะเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โดยการสังเกต สืบถาม รับรู้ ทำความเข้าใจในสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนด แล้วทำการสืบค้น การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อมาคิดวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจเลือกวิธี และลงมือแก้ปัญหา

ตามแผนที่วางไว้ และการประเมินผลว่าวิธีการที่กำหนดสามารถใช้ในการแก้ปัญหาได้หรือไม่ อย่างไร และที่สำคัญคือเด็กได้รับการฝึกทักษะ การทำงานร่วมกัน ฝึกทักษะสังคม ฝึกทักษะการเป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดี

2) สำหรับรูปแบบแผนการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็ก ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามรูปแบบแผนการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดของของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน เช่น ออสบอร์น (Osborn, 1963) ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1965) เรียกว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นปฐมวัย (PISAA) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา (Problem Finding) คือ การสังเกต สำรวจ รับรู้ และ ทำความเข้าใจในสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมแล้วนำมาสรุปสิ่งที่เป็นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 2 การค้นหาความคิด (Idea Finding) คือ การสืบค้น การเก็บรวบรวมข้อมูล และการคิดที่เป็นไปได้สำหรับการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 การเลือกกลวิธีการแก้ปัญหา (Strategy Finding) คือ การนำความคิดและเหตุผลมาตัดสินใจเลือกวิธี และวางแผน การแก้ปัญหาตามลำดับขั้น ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ (Action Finding) คือ การปฏิบัติตามลำดับขั้นของวิธี การแก้ปัญหาตามที่ได้เลือกวิธีการแก้ปัญหาไว้ ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Assessment Finding) คือ การนำเสนอผล ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติตามอธิบาย หรือแสดงว่าเป็นวิธีการที่สามารถใช้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และมีประโยชน์อย่างไร และจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้ง 2 ชนิด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำชี้แนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข และทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือ และผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณารูปแบบของแผนการจัด

ประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ว่าอยู่ในระดับมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า รูปแบบของการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความเหมาะสมสำหรับพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3

3) การประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็ก ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณารูปแบบของแผนการจัดประสบการณ์ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ว่าอยู่ในระดับมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ได้จริง น่าจะเนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ตามแนวคิดที่ว่า การจัดการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ การเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีศักยภาพ (ขวัญชัย สุลัยศรี, 2547 : 6) ต้องมีการวิเคราะห์ความสามารถที่จำเป็นกับการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่หลากหลาย ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทาง ด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ซึ่งควรได้รับการพัฒนาด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กวัยนี้ ซึ่งจะมีผลระยะยาวต่อคุณภาพชีวิตของเด็กเพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สมองมีการเจริญเติบโตในอัตราสูงสุด สิ่งแวดล้อมและการได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เหมาะสมเป็นรากฐานสำคัญต่อระดับสติปัญญา สมรรถนะและความสามารถของเด็กอย่างถาวร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2552 : 6) เพื่อให้เด็กปฐมวัยนำความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มาพัฒนาตนเอง

และสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อการประสบความสำเร็จของชีวิต ถึงแม้ว่าการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ต้องอาศัยทักษะและวิธีการที่ซับซ้อน แต่ด้วยเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีธรรมชาติของการอยากรู้อยากเห็น การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นได้เรียนรู้ และฝึกฝน ก็สามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยได้ . (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบรูเนอร์ (Bruner) และสอดคล้องกับหลักการจัด การเรียนรู้ของดิวอี้ (Dewey) (พัชรา พุ่มพชาติ, 2552 : 2 อ้างอิงจาก ทิศนา ขนหมณี และคณะ, 2544 : 14 - 15) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงสามารถพัฒนาให้กับผู้เรียนได้ตั้งแต่วัยปฐมวัย และการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับ เด็กปฐมวัย (The PISAA) 5 ชั้น โดยเปรียบเทียบ E1/E2 กับเกณฑ์ 80/80 มีค่าประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 86.67/85.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จะเนื่องมาจากรูปแบบการจัดประสบการณ์ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนการวิจัยเริ่มตั้งแต่การศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ การได้รับคำแนะนำด้านต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับ เด็กปฐมวัย ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพ และคุณภาพ นอกจากนี้เมื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย เสร็จเรียบร้อยแล้วได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) การที่เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 กิจกรรมที่จัดขึ้นจะเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในข้อ 1 ซึ่งส่งผลให้เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย หลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้ง 5 ด้าน คือ ความสามารถด้านความเข้าใจปัญหา ความสามารถด้านการสืบค้นข้อมูล ความสามารถด้านการนำเสนอวิธีในการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการปฏิบัติ และความสามารถด้าน การประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สามารถพัฒนาให้กับเด็กได้ในทุกวัยทุกระดับชั้น ดังนั้น โรงเรียนและครูผู้สอนควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้กับเด็กทุกคน

1.2 ในการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและแผนการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ให้ครบทุกขั้นตอนอย่างละเอียดเพื่อจะได้สามารถจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่เหมาะสมกับเด็กได้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอื่น ๆ หรือเด็กระดับชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาล- ปี่ที่ 3 หรือชั้นอื่นๆ โดยให้เด็กและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2.3 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาล- ปี่ที่ 3 หรือชั้นอื่นๆ ในกลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางสติปัญญา

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. (2547). **ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อ ความมีวินัย ใน ตน เอง ของเด็กปฐมวัย**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุลยา ดันติผลาชีวะ. (2542). **เอกสารคำสอนการศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์.

ขวัญชัย สุลัยศรี. (2547, ตุลาคม). "ผู้บริหารกับการศึกษาปฐมวัย" **การศึกษาปฐมวัย**. 8(4) : 6-7.

พัชรา พุ่มพชาติ. (2552). **การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถาพร สาธุการ. (2547). **Multimedia หรือสื่อประสมเพื่อการศึกษา**. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2557. จาก <http://www.thapra.lib.su.ac.th/av/work4.htm>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2552). **รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : เพลิน สติติโอ.

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2545). **การวัดและแนวทางการประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.